შაბათი, 1918 წ. თიბათვის 1 № 106 — შაბათი, 1918 წ. თიბათვის 1 № 106

წლიწადი მეოთხე — ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ., რკ. გზის სადგურებზე 35 კაპ.

საქართველო

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის ვინაობა და მისამართი. უსახელოდ გამოგზავნილი მასალა უყურადღებოდ რჩება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღიაა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავ დროს.

კონტორა

პირველ გვერდიდან ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ ხამი თვით და ღირება—18 მ. თვეში (მხოლოდ ქალაქში) 6 მ. და 50 კ. ცალკე № 30 კ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 50 კაპ. უკანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. სამგლოვიარო განცხადება თითოეულ ზომით: 20×2—15 მანეთი, 30×2—20 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს ქალაქში 1 მან. პროვინციაში 1 მ. და 50 კ. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. სასწრაფო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქნეს არა უგვიანეს 1½ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 9 საათიდან 8 საათამდე.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5 ქართული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ. почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

ცნობები:

დასავლეთ ფრონტზე გერმანელებს სასტიკი იერიშები მიაქვთ. აიღეს სუასონი, მასთან მრავალი ქალაქები. რეიმსის უდიდესი ფორტები დანგრეულია. ტყვედ წაუყვანიათ 35 ათასი კაცი.—დაარსდა სომეხთა დამოუკიდებელი არარატის რესპუბლიკა.—სომხებმა ხატისოვის მეთაურობით საკუთარი დელეგაცია გაგზავნა ბათომში.—ქართულ პირველ დივიზიის უფროსი კოსტინი მოჰკლეს.

ხანგრძლივი და მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ 29 მაისს გარდაიცვალა

ნიკოლოზ (კოლა) ივანეს-ძე

თაქთაქიშვილი

რასაც გულითადის მწუხარებით აცნობებენ ნათესავთა და ნაცნობთ მიცვალებულის მშობლები: ელისაბედ ალექსანდრეს ასული და ივანე ივანეს ძე თაქთაქიშვილები, მეუღლე ნინო ივანეს ასული პეტრიაშვილით: ძმები ივანე და მიხეილ ცოლ-შვილით, დები ქეთო და ნინო თაქთაქიშვილები და სოფიო ივანეს ასული ფავლენიშვილისა ქმრით და შვილებით. პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს 6 საათზე რკინის გზის საავადმყოფოს ეკლესიაში. 1—1637—1

ღრმად დამწუხრებული ომში გმირულად მოკლულ პოლკოვნიკი

გიორგი პავლეს ძის

კობეშავიძის

ოჯახობა უღრმეს მადლობას უძღვნის ყველა მათ, ვინც პირადად, წერილებით, დეპეშებით, თუ გაზეთის საშუალებით ანუგეშეს იგინი ამ აუტანელ უბედურ დროს. 1—1634—1

თავადი დავით ოტიას ძე ნიჟარაძე, მისი ძე ჯუმბერი გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა პირველის საყვარელი მეუღლე, ხოლო მეორეს—უძვირფასესი დედა კნეინა

მარიამ ირაკლის ასული

ნიჟარაძე

თავად. ლორთქიფანიძის ასული

დაკრძალვა სოფელ ოპიშქვითში 1—1

ჩვენი მეზობლები

საქართველოს მაგალითს მიჰბაძეს ამიერკავკასიის სხვა ერებმაც: ჯერ აზერბეიჯანმა და, რამოდენიმე დღის შემდგომ, სომხეთმაც ეროვნულ საბჭოების სახელით აღიარეს თავისი ხალხის სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკური სუვერენიტეტი. სომხის ეროვნული საბჭო აცხადებს, რომ უახლოეს დღეებში შესდგება სომხების ეროვნული მთავრობა, მანამდის კი უზენაეს სახელმწიფო ფუნქციების მატარებლად იქნება განსაკუთრებული ფუნქციებით აღჭურვილი ეროვნული საბჭო, რომლის ბრძანებლობას დაექვემდებარება სომხეთის ყველა ნაწილები.

დიდის კმაყოფილებით აღვნიშნავთ მეზობელ ერების მიერ გადადგმულ გონივრულ ნაბიჯს. ჩვენ სასტიკად ვეწინააღმდეგებოდით ამიერკავკასიის ხელოვნურად მოწყობილ უცნაურის ტიპის „სახელმწიფოს“, რადგანაც ამიერკავკასიის კონგლომერატული ერთეული სრულიად მოკლებული იყო ნორმალ სახელმწიფოს თვისებებს და პირველ დღიდანვე განიცდიდა რღვევის პროცესს. მხოლოდ გაუგებრობის და ჯიუტობის შედეგი იყო ეგზომ ხნის გამძლეობამი ამიერკავკასიის რესპუბლიკათა ხუხულის შენახვა და ჩვენი ენერგია და ყოველივე ღონისძიება სწორედ იქითკენ იყო მიმართული, რომ გვეძლია მრავალთა უკიდურესი კერპობა და ხელი შეგვეწყო „მოლიბინ“ ამიერკავკასიის ბუნებრივი დანაწილებისათვის.

პირველი სიტყვა ეკუთვნოდა ქართველ ხალხს, რომელმაც 26 მაისს საბოლოოდ მოიშორა მძიმე ტვირთი ამიერკავკასიის მექანიკურად შეკავშირებულ სახელმწიფოსი. შემდეგ მი დაყოფა ამიერკავკასიისა აუცილებელი გახდა: ყველამ უწყის, რომ განსვენებულ რესპუბლიკის მთლიანობას იცავდა იგივე ქართველი ერი, რომ მხოლოდ მისი მეოხებით შესაძლებელი იყო მაჰმადიანების და სომხების ერთად ყოფნა სამინისტროში და თვით დელეგაციაშიაც და, ვინაიდგან საქართველომ უარი სთქვა ამიერკავკასიის რესპუბლიკის წევრობისაგან, იგი, რასაკვირველია, ერთს წამსაც ვერ იარსებებდა და აკი მოკვდა კიდეც!

სომხეთის ეროვნულ საბჭოს გადაწყვეტილება, უნდა ვიფიქროთ, გადაჭრილი და კათეგორიულია. ეს დადგენილება მტკიცე საფუძვლად უნდა დაედოს სომხების პოლიტიკურ აზროვნებას, რომელსაც უკანასკნელ ჟამამდე, სამწუხაროდ, რყევა და გაურკვევლობა ემჩნეოდა. ჰაიკახის ერს, მის სახელმწიფოს ახალი პერსპექტივები ეშლება, ამიტომ ამ ხალხის პოლიტიკურ შეხედულებათ ძირიან-ფესვიანად შეცვლა პოლიტიკური გეზისა. თავდაპირველად, სომხეთის ხელმძღვანელნი, ჩვენის აზრით, შეეცდებიან მჭიდრო კავშირი და მეგობრული განწყობილება შექმნან მოძმე ერებთან და სახელმწიფოებთან. ეს კი მოითხოვს უეჭველად ორიენტაციის რადიკალად შეცვლას. შემდგომ ამისა, უთუოდ არ იქნებოდა ახალი სახელმწიფოს პასუხისმგებელ დაწესებულებებში იმგვარი ხალხის ყოფნა, ვისაც წარსული თავგადასავალი და, თუ გნებავთ, ახალი დროის პოლიტიკური თუ დიპლომატიური გადასვლა-ხიც არ იყოს მიმართული ახალ პოლიტიკურ კომბინაციათა წინააღმდეგ.

ადერბეიჯანის მდგომარეობა არ არის პოლიტიკურად ბუნდოვანი: ამიერკავკასიის მაჰმადიანობას არასოდეს დაუმალავს თავისი ზრახვანი და სიმპატიები და ამრიგად ახალ სახელმწიფო ერთეულიდან ჩვენ სიურპრიზებს არ ველით. რაც შეეხება სომხეთს, მოვალედ ვსთვლით ჩვენს თავს განვაცხადოთ, რომ მისი სახელმწიფოებრივი იდეალები მხოლოდ ახლა ისახება გასაგებად. ამ ერის ახლად წარსული პოლიტიკა ვერ შეეგუა ცხოვრების განვითარებას და ხშირად აზიარა ავანტიურის გზას ეძებდა, რამაც ბევრი არევ-დარევა შეიტანა ამიერკავკასიის პოლიტიკურ ვითარებაში.

საქართველო სიამოვნებით ეგებება ახალ პოლიტიკურ ერთეულებს და მეგობრობს, რომ მათთან მეგობრული განწყობილება ექნება.

გერმანიის მფარველობა

საქართველოს გერმანიასთან დაახლოვების იდეა ხორცს ისხამს. გერმანიამ უკვე სცნო საქართველოს ადგენილი სახელმწიფოებრიობა. მან უკვე დანიშნა საქართველოში თავისი დიპლომატიური წარმომადგენელი. გერმანია აღუთქვამს აგრეთვე საქართველოს ტერიტორიის უზრუნველყოფას გარეშე მტრებისაგან.

ქართველი ერის ყოველი ჯგუფი და მიმართულება სიხარულით შეეგება საქართველოს მთავრობის მიერ გერმანიასთან დაახლოვებისათვის გადადგმულს პირველს ნაბიჯებს. სრული იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ასე სასურველად დაწყებული გერმანიასთან დაახლოვების საქმე მალე ჩამოისხმება მტკიცე პოლიტიკურს ფორმებში და პატარა საქართველოსა და ძლიერ გერმანიის შორის დამყარდება მტკიცე კულტურული და პოლიტიკურ-ეკონომიური ურთიერთობა და კავშირი.

გერმანიასთან დაახლოებით ხდება ჩვენი ისტორიის გარდატეხა და საქართველოს განვითარება ახალს მიმართულებას ღებულობს. ჩვენი ქვეყანა მუდამ იყო აღმოსავლეთის და დასავლეთის შემაერთებელი ხიდი. მაგრამ დასავლეთის გზები თითქმის მუდამ დახშული იყო ჩვენთვის და იშვიათად შუა აზიის ველებიდან აშლილი რომელიმე მრავალრიცხოვანი ტომი ცეცხლითა და მახვილით თუ გაკაფავდა ჩვენს ქვეყანაზე დასავლეთისაკენ მიმავალ გზას.

დღეს იხსნება საქართველოსათვის დახშული გზები და შუა ევროპიდან ჩვენს ქვეყანაზე უნდა გადმოდინდეს მრავალს საუკუნეთა განმავლობაში ევროპაში დაგროვილი კულტურა ეკონომიური თუ სულიერი, ქონებრივი დოვლათი და საღი პოლიტიკური იდეალები.

გერმანიასთან დაახლოვება არ უქადის საქართველოს მარტო ეკონომიურ აღორძინებით, არამედ კულტურული განვითარებით და ისეთი პოლიტიკური ურთიერთობის დამყარებით, რომელიც უზრუნველჰყოფს ერის თავისუფლებას და მის კულტურულსა და ქონებრივს აღორძინებას.

ჩვენ ვიცით, რომ ყოველივე ამისათვის გერმანიასთან ეკონომიურ-პოლიტიკური დაკავშირება საუკეთესო პირობებს შექმნის ჩვენი ქვეყნისთვის. მაგრამ მხოლოდ პირობებს—ქართველი ერის აღდგენა და აღორძინება, რასაკვირველია, უმთავრესად თვით ქართველი ერის საქმეა. ეს მის შრომისმოყვარეობასა, სიბეჯითესა და მუყაითობაზე იქნება დამოკიდებული.

ჩვენ ვერ ვიწინასწარმეტყველებთ, როგორ დასრულდება ეს უდიდესი მსოფლიო ომი, მაგრამ ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ვერავითარი თოფზარბაზნით ვერ შეიმუსრება გერმანიის მეცნიერების, ტეხნიკის და ეკონომიური შემოქმედების ძლიერება. უკანასკნელი ნახევარი საუკუნე გერმანიის ჰეგემონიის ხანა იყო და არა მარტო სამხედრო ჰეგემონიის, არამედ აგრეთვე კულტურული, ეკონომიური. გერმანიის ერი საოცარის სისწრაფით უსწრობდა ყველა სხვა ერებს ცხოვრების ყოველს სარბიელზე და ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამ ერის ეს ისტორიისათვის უმაგალითო მსვლელობა ამ მსოფლიო ომით არ დასრულდება.

ქართველი ერის გერმანიასთან პოლიტიკურ დაახლოებით გამოწვეულ საერთო კმაყოფილებას ზოგიერთების ეჭვიანი აზრები ურთავდება. მიაჩნიათ ევროპის დიდ სახელმწიფოების ბატონობის მაგალითები აზიასა თუ აფრიკაში. ჩვენ არ ვიზიარებთ ამ ეჭვებს და ვფიქრობთ რომ მსოფლიოს ძალთა განწყობილება დღეს ის არ არის, როგორიც იყო როდესაც ვასკო-დე-გამას ხომალდი უახლოვდებოდა ზღაპრული ინდოეთის ნაპირებს. აზიის თუ ამერიკის ქვეყნებში ევროპის სახელმწიფოთა გავლენა მომავალში არ შეიძლება იყოს ისეთი უშუალო და ველური როგორიც იყო ძველად. მაშინ პორტუგალიისა თუ ინგლისის წინაშე გაშლილი იყო მრავალი ზღვები და ქვეყნები, სადაც მათ უშიშრად და თავისუფლად შეეძლოთ ეწარმოებინათ ტრაციობა და ძარცვა-გლეჯა. თანამედროვე მსოფლიო ურთიერთობაში უცხო ქვეყნებში, სადაც დიდ სახელმწიფოთა გავლენა შეჯახდება, გონიერი სახელმწიფო კმაყოფილდება მცირე სარგებლობას, რომ ეს მცირე უზრუნველყონ მრავალ მეტოქეთაგან.

გერმანიის პოლიტიკურსა და ეკონომიურს სფეროებში ჩვეულებრივის სიბეჯითით ირკვეოდა და მუშავდებოდა ამ ომის დროს გერმანიის მომავალი პოლიტიკა იმ ქვეყნებში, სადაც გერმანიის გავლენა განმტკიცდება. მრავალს მეცნიერულსა და პოლიტიკურს წრეებში განმტკიცდა ის შეხედულობა, რომ ამ ახალს ქვეყნებში გერმანიის გავლენა უნდა იკვლევდეს გზას არა ძალ-მომრეობითა და ტლანქობით, არამედ კულტურული დაახლოვებით და, ნაცვლად მოპოვებულ უპირატესობებისა, სამაგიერო ეკონომიური კულტურულ ღირებულებათა შეტანით.

რასაკვირველია, გერმანიის ჰუმანიური გავლენა ჩვენი ქვეყნისათვის შესაფერისს შედეგებს ვერ გამოიღებს, თუ ქართველმა ერმა არ აამოძრავა და არ აამოქმედა ყველა თავისი ძალები და გერმანიასთან დაახლოვება სასურველად არ გამოიყენა.

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ყოველ მხრით დაწინაურებულ გერმანიასთან დაახლოვებით ჩვენ შევიძენთ მრავალ კულტურულსა და ეკონომიურს ღირებულებებს და მისი პოლიტიკური გავლენა ჩვენს ქვეყანაში განამტკიცებს საღს სოციალურ ინსტიქტებს და პოლიტიკას.

ა. ახათიანი.

სომხური პრესა

საქართველოს დამოუკიდებლობის შესახებ

დაშნაკცაკანების ორგანო „ჰორიზონი“ (№ 100) შემდეგ სტრიქონებს უძღვნის საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკად გამოცხადებას.

„საქართველო დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ გამოცხადდა. ეს გადამწყვეტი ნაბიჯია ქართველი ერის მხრით, მაგრამ ის არ არის იძულებითი, გარეშე ძალდატანებით შეპყრობილი აქტი, ის არის ერის საერთო სულიერ განწყობილებასთან შეთანხმებული მის ხელმძღვანელ ორგანოებისა და პოლიტიკურ პარტიების თავისუფალ ნებისყოფის გამომჟღავნება. ასე ესმისთ მათ თავისი ერის რეალური ინტერესების დაცვა და დამოუკიდებლობა მათ დღევანდელი მომენტის აუცილებელ მოთხოვნილებად მიაჩნიათ“. გაზეთი აცხადებს, რომ სომხობას არაც თუ არ შეუძლიან ამის წინააღმდეგნი იყონ, არამედ მათ უნდა სულით და გულით მიულოცონ მეზობელ ქართველებს დამოუკიდებლობა. ეს „ორიზონის“ რწმენით მთელი დემოკრატიის საქმედ უნდა ჩაითვალოს და ამ გზით აგრეთვე უზრუნველყოფილი იქნება სომხის ერის ინტერესები საქართველოში.

„მაგრამ, განაგრძობს „ორიზონი“, ვერ დავფარავთ ჩვენს შიშსა და ეჭვს: მართლა და ნამდვილი იქნება ეს დამოუკიდებლობა? მართლა და უზრუნველყოფილი იქმნება ამ თავისუფალ ქვეყანაში რევოლუციის მონაპოვარნი და ყველა მოქალაქეთა თავისუფალი განვითარება? მართლა და შეიქმნება ისეთი შინაგანი და გარეგანი ხელშემწყობი პირობები რომელნიც საშუალებას მისცემენ ერს თავის დამოუკიდებლობა დაიცვას. მთელი მისი პოტენციური ძალა გამოამჟღავნოს ყველა

მისი ძალებით თავისუფლად განავითაროს.

თუ ამა თუ იმ ბურჟუაზიულ-იმპერიალისტურ გავლენათა წრეში შესვლით ის თანდათანობით, თავის ნების წინააღმდეგ დაჰლუპავს იმ ქვეყანას, რომელმაც ერის პოლიტიკურს, ეკონომიურს და კულტურულს წინსვლელობას დაუბრკოლებელი განვითარების საშუალება უნდა მისცეს?

ამიტომაც დიდის გამჭრიახობით და სიფრთხილით უნდა აწარმოვონ თავისი პოლიტიკა ქართველ ერის ხმართველმა წრეებმა რათა არ უღალატონ იმ დემოკრატიის და რევოლუციის საყოველთაო იდეალს რომლის სახელითაც დღეს ისინი საქართველოს დამოუკიდებლობას აცხადებენ."

გერმანული პრესა

ადგილობრივი გერმანული გაზეთი „Kaukasische Post“ საქართველოს დამოუკიდებლობას გრძნობით გამთბარ მოწინავეს უძღვნის. მოგვყავს ნაწილი მეთაურისა.

„საქართველოვ, ძვირფასო მეფის წულო! ტკბილია შენი ბურანი, სიზმარი შენი სიცხადეს ადემატება. სინამდვილე წინ უსწრებს შენს ტკბილ სიზმარს. მზე-ჭაბუკმა ამბორი გიყო და შეგიკრთა ძილი ახალ ცხოვრებისთვის. და აი შენ წარსდექი მთელის შენის სიტურფით მათ წინაშე, ვისაც ეგონა რომ სამარადისოდ მიიხუჭა შენი თვალები.

ასრულდნენ წადილნი შენნი! აგისრულდეს გულის წურაზი. იცოცხლე, აღყვავდი, განვითარდი, იყავ ბედნიერ მრავალ ჟამიერ! სიბნელიდან სინათლისკენ! გაგიმარჯოს საქართველო!

ახალქალაქის ფრონტზე

ბორჯომიდან სამხედრო მინისტრს დეპეშით აცნობებენ: „გაზეთებში ცნობა იყო რომ ახალქალაქის მაზრაში ოსმალები შემოვიდნენ. გაცნობებთ, რომ ახალქალაქის მაზრაში მტერი ჯერ არ შემოსულა. ჩვენი ჯარი 1877 წლის საზღვარზე სდგას. გაზეთებში დაბეჭდილი ცრუ ცნობა გამოწვეულია ალბათ იმით რომ ახალქალაქში მდგარმა სომხურმა ჯარმა თავი გაანება ყველაფერს და ქალაქი მიატოვა. ჩვენი ჯავახეთის რაზმი სარო-კიმდი-გოგაშენის ხაზზე სდგას, პოზიციები არ მიუტოვებია და სომხური ჯარიც ძალით ისევ ახალქალაქში დააბრუნა. ახალქალაქში და მის მაზრაში ამ ჟამად სიწყნარეა“.

ჩოლოქის ფრონტზე

ნატანებიდან პოლკ. ყარალაშვილმა შემდეგი დეპეშები გამოგზავნა:

30 მაისი 21 საათი.

1) „ჩოლოქის ხაზის ფრონტზე სიწყნარეა. თვითონ დროშები, როგორც ოსმალების ისე ჩვენები თავის ადგილებზეა. თავდაცვისათვის ზომები მივიღეთ. მოლაშქრე რაზმები გავგზავნეთ“.

30 მაისი, 24 საათი.

2) „ოსმალების მხრივ არაფერი შეგვინიშნავს“.

31 მაისი, 6 ს. 25 წ.

3) „ჩოლოქის ხაზზე სიწყნარეა“.

31 მაისი, 8 ს. 11 წ.

4) „ჩოლოქის ხაზზე სიწყნარეა. ოსმალების მხრივ არაფერი შეგვინიშნავს“.

31 მაისი, 11 ს. 51 წ.

5) იგივე ცნობაა.

ომი

დასავლეთის ფრონტზე.

გერმანელთა ცნობა.

ბერლინი. მაისის 28. კემელსა დალისთან სომის ორივე მხარეზე და პეავრთან დილით საარტილერიო ბრძოლა მეტად გაცხარდა. ფორნვილლესა და ლაკურის შუა ჩვენ შევიჭერით ფრანგების საზღვრებში და 300-ზე მეტი ტყვე წამოვიყვანეთ. ლაონის სამხრეთით გერმანელ კრონპრინცის შეტევა გამარჯვებით დაგვირგვინდა, იქ მდგომი ინგლისელები და ფრანგები გავდევნეთ. გენერალ ფონ-ბოინის ლაშქარმა აიღო შმენ-დე-დამი. მის მთავარსარდალთან შარშან ზაფხულს ფრანგებთან გენერალური ბრძოლა გვქონდა, მათ დიდი ზარალი ნახეს, მაგრამ ჩვენ სტრატეგიული მოსაზრებით უკან დავიხიეთ, ეხლა კი იგი ისევ ჩვენ ხელშია. გათენებისას ჩვენმა შეუდარებელმა ქვეითა ჯარმა დაიჭირა ელეტტეს გადასასვლელი და შემდეგ კიუზბერნის და ეუნეს აღმოსავლეთით ინგლისელების თხრილებში შევიჭერით. პირველ ხაზზე მტერმა სუსტი წინააღმდეგობა გაგვიწია. ჯერ ისევ დილით ჩვენ ხელთ ვიგდეთ პინონ-სანკინინი, ფორტი მალმეზონი, კურტეკონი, სერნი, ვიტტენბერგი და კრაონნევილლერსბერგი. შუადღისას ვეილისა და ბერრი-ო-ბაკის შუა (გამოშვებულია) კვილი ადებული იყო. დღისით ვოკსელონისა და ვეილის შუა შეტევა გრძელდებოდა, ჩვენ ვსდგევართ ნევილლისა, ლაფეს და კონდეს ჩრდილოეთით მდებარე სიმაღლეებზე. ვეილის და ბერრიო-ბაკთან ჩვენ გადავედით ეშნესთან და ბრძოლა განვაახლეთ იმ ადგილებში, რომლებიც 1914 წელსაც კი თავისუფალი იყო. გენერალ ბელოვის (ფრიცის) ლაშქარმა საპინიოლამთან და ბრიმონტთან ხელთ იგდო ყორნისი ყორა, და პავრი. დღევანდლამდის 15 ათასი ტყვე ვიგდეთ ხელში.

რუსეთი

რომანოვები ყირიმში

რომანოვები ახლა სცხოვრობენ ყირიმში ნიკ. ნიკოლოზის ძის მამულ „დჟულბერში“. დიულბერის სასახლეში სცხოვრობს 80 კაცი. ისინი ცხოვრობენ სადად, როგორც კი შეიძლება. სადილი ყველას ერთნაირი აქვს. სუფრას მათთვის იალტაში ყიდულობენ. როდესაც იალტაში ამბოხება ასტყდა, რასაკვირველია დიულბერის მდგმურები დაივიწყეს და კვირაობით ისხდნენ დამშეულები უპუროდ, უსადილოდ. რომანოვები საკუთარი ხარჯებით სცხოვრობენ. თვითეულს საწლო ფულად 10 ათასი მანეთი მისცეს. ამალა შეამცირეს. დასტოვეს მხოლოდ ძველი მსახურები. ცხოვრობენ როგორც ძველ მონასტერში. არიან თავისთვის, ჩუმად. მუშაობენ ბაღში, სახლში. შეეჩვიენ ახალ ცხოვრებას და საყვედურით აღარ იყურებიან წარსულ დიდებისკენ. ბოლო დროს ნწუხარებით ახმაურდა მათი სიჩუმე. უეცრად გარდაიცვალა მარიამ თეოდორეს ასულის ადიუტანტი თავადი შარვაშიძე. ერთ ერთ თავადინას, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძისწულს ეყოლა ასული ირინა. მარიამ თეოდორეს ასული ჩამოშორდა, ჯოხით და ახერხებს სიარულს. სამეფო გვარეულობას იცავენ ყარაულები სასტიკი წესით. მეტად ჰმორჩილობს ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე, ჩას არა ერთხელ გაუმეორებია: „ძველად გვემორჩილებოდნენ, ახლა ჩვენ უნდა დავემორჩილოთ“. ყოფილი მთავარსარდალი და მეფის მოადგილე, ძალიან გამოიცვალა, გახდა, ფერი დაკარგა. დაღვრემილი დადის ევროპიულ კოსტიუმში გამოწყობილი. პოლიტიკურ თემაზე საუბარი არ უყვარს. გაზეთები არ მოსდის. წერილებს სასტიკ ცენზურის ქვეშ იღებენ. შეშინებულები ჰფიქრობენ: ბართლომეს ღამეებზე, შეთქმულებებზე და საშინელ მკვლელობებს განიცდიან. ბოლო ხანებში, რაც გერმანელებმა ყირიმი დაიჭირეს, რომანოვები გადიყვანეს კიევში, სადაც ზეიმით და პატივით დახვდა უკრაინის გეტმანი სკოროპადსკი.

საქართველოს ეროვნული საბჭო

(გაგრძელება)

ი. მაჭავარიანის განცხადება *).

ერ. დემ. პ. ასეთ წარმომადგენლობის პროპორციას უსამართლოდ სთვლის, მაგრამ დავა ამის შესახებ დღეს არა სასურველად მიაჩნია, ხოლო უერთდება იმ მოსაზრებათ, რომელნიც ჩვენმა წარმომადგენლებმა მოახსენეს სამანდატო კომისიას. საჭიროდ ვსთვლით მხოლოდ მოგახსენოთ, რომ ჩვენ ეროვნულ საბჭოში მიღებულ პროპორციაზე კი არ ვამყარებთ ჩვენს შეხედულებას, არამედ იმ ძალთა განწყობილობაზე რომელიც ეხლა არსებობს ჩვენს ქვეყანაში. რაც შეეხება წარმომადგენლების რიცხვის გადიდებას ასოცამდე, ჩვენი ფრაქცია მხარს უჭერს ამ წინადადებას.

*) ეს განცხადება გუშინდელს ანგარიშში შეცდომით გამოგვრჩა, უნდა მისდევდეს სამანდატო კომისიის მოხსენებას.

მილოცვები

შემდეგ განახლდა მილოცვები. პირველად სიტყვა ეძლევა ქართველ ებრაელთა წარმომადგენელს. **ქართ. ებრაელთა წარმომადგენელი.** ჩემს წილად მეტად დიდი ბედნიერება მხვდა, რომ მომლოცველთა შორის მეც აქა ვარ. ამასთან ერთად მე, როგორც ქართველ ებრაელთა წარმომადგენელს, მსურს ორიოდ სიტყვა ვსთქვა, რომელიც დამავალეს აქ გადმოგცეთ. მაგრამ რა შეიძლება ითქვას იმაზე მშვენიერი, როგორიცაა გულწრფელად დაწერილი შოთა რუსთაველის ენაზე, ამ ძლიერ ჯადოსნის, ადამიანთა გულის მესაიდუმლეს ჰანგზე. ამიტომაც მსურს ქართველ ებრაელთა ფიცი ქართულადვე წაგიკითხოთ. (ორატორი ხელნაწერ ფიცს კითხულობს ქართულ ენაზე და შემდეგ დასძენს:) აი, ამ ფიცით უნდა დავუბრუნდეთ თავისუფლებას, რათა ეროვნულ წმიდა ნაშთებიდან ერთად მტკიცეთ ვიწამოთ თავისუფალ საქართველოს დიდი მომავალი! (ტაში).

ელლინთა წარმომადგენელი. (ბერძნულ ენაზე) კითხულობს ელლინთა საბჭოს მილოცვას, რომელიც შემდეგ წაკითხულ იქმნა რუსულად. აი მთლად ტექსტი: „რუსეთის დიდმა რევოლიუციამ, რომელმაც მოაშორა რუსეთის მრავალ ტანჯულ ერებს მძიმე უღელი აბსოლიუტიზმის თვითნებობისა, მთელის თავის სიგრძე-სიგანით წამოაყენა გადასაწყვეტად თვისი იდეალები.— ერთა თავისუფლებისა, თანასწორობისა და ძმობისა. მაგრამ ამ იდეალების ცხოვრებაში გატარებისას კეთილშობილ დემოკრატიას მრავალი დაბრკოლება გადაეღობა წინ, რის გამო შეუძლებელი გახდა ერთი მთლიანი რევოლიუციონური ფრონტის დაცვა. ბნელი ძალების კონტრ-რევოლიუციონურმა გამოსვლებმა ერთის მხრივ, ხოლო მეორეს მხრით გამუდმებულმა ბრძოლამ გარეშე მტრებთან და უმთავრესად რევოლიუციონური დემოკრატიის ერთი ნაწილის მიერ გადადგმულმა შემცდარმა ნაბიჯებმა თანამედროვე მომენტის დაფასების საქმეში, შექმნეს ის გამოუსვლელი გზა, საიდანაც თითოეული რუსეთში მობინადრე ერი იძულებული შეიქმნა გამოენახა უმტკივნეულო გასავალი ფართო გზაზე ერთა თვითგამორკვევისა.

ისტორიული აქტი საქართველოს დამოუკიდებლად გამოცხადებისა გახდა ერთად-ერთ გადამჭრელ ფაქტორად მიმდინარე პოლიტიკური კრიზისისა, რომელიც მძიმე ლოდად აწვა საქართველოს დემოკრატიას ამ უკანასკნელ ხანებში.

თავისუფალ რევოლიუციონურ საქართველოს ტერიტორიაზე მოსახლე 200,000 მცხოვრებზე მეტი ელინთა ხალხი სულით და გულით მიესალმება ამ დიად აქტს, ულოცავს მოძმე ქართველებს დღესასწაულს და თან აღუთქვავს, რომ მარად დემოკრატიული და სამართლიანი ელლინთა ხალხი არ დაიზოგავს ძალ-ღონეს, რათა ხელი შეუწყოს საქართველოს სახელმწიფოს თავისუფლად განვითარების საქმეს, დაფუძნებულს სრულ თანასწორობას, ძმობასა და თავისუფლების პრინციპზე. (ტაში).

შემდეგ თავმჯდომარის ნებართვით წაკითხულ იქნა რამდენიმე მისალოცი დეპეშა, პროვინციებიდან მოსული.

შეკითხვა

თავმჯდომარე. ჩვენ მოვისმინეთ მილოცვები. ეხლა შემოსულია შეკითხვა ს.-ფედერალისტების მიერ. სურს თუ არა კრებას შეკითხვა მოისმინოს?

საბჭომ დაადგინა შეკითხვის მოსმენა. ს.-ფედერალისტთა პარტიას შეკითხვა შეაქვს გრ. რცხილაძის პირით.

გრ. რცხილაძე. ის ხმები, რომ აძერბეიჯანის დამოუკიდებლობა გამოცხადდა და მთავრობა შესდგა აქ, თბილისში, ძალიან გავრცელებულია. რამდენად მართალია ეს ხმები, არ ვიცით. შეკითხვის მიზანია გამოვარკვიოთ სინამდვილე. ამის და დამოუკიდებლივ გვსურს განვაცხადოთ, რომ აძერბეიჯანის დამოუკიდებლობას ჩვენ სრული კმაყოფილებით შევხვდებით, მაგრამ ერთსა და იმავე ტერიტორიაზე ორი ერთი მეორისგან დამოუკიდებელ მთავრობის მოქმედება ყოვლად შეუძლებლად მიგვაჩნია. ეს შეუფერებელია თეორიულად და პრაქტიკულადაც დიდს უხერხულობას წარმოადგენს. ამიტომ ვეკითხებით მთავრობას, მართალია ეს ხმები თუ არა, და თუ მართალია, რა დონის ძიება აქვს მთავრობას მიღებული, რომ თავიდან აიცილოს ყოველგვარი მოსალოდნელი უხერხულობა?

გ. გვაზავა. (ნაც. დემ.) მართალია, ხმები, რომ აძერბეიჯანი თბილისში დამოუკიდებლობას აცხადებსო, დადიოდა, მაგრამ ამაში, თუ ასეთ ფაქტს ადგილი ჰქონდა, ბრალი უფრო ჩვენ მიგვიძღვის. ჩვენ ისე ავრიეთ ყველა პოლიტიკური ცნება, რომ ეხლა იმათ შესაძლებლად მიაჩნიათ ერთი და იმავე ქალაქში ორი მთავრობა იყოს. ჩვენი ბრალია იმიტომ, რომ ჩვენ ვამბობდით: ფედერაცია, კონფედერაციაო, მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ, რომ აძერბეიჯანს შეგნებული პირნი ჰყავს, იმათ კარგად იციან, თუ რას ნიშნავს დამოუკიდებლობა აძერბეიჯანისა სხვის სახელმწიფოში. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ეს ხმა მხოლოდ ხმა არის.

გრ. გიორგაძე. (სამხედრო მინისტრი). მოქალაქენო, ქართველ ხალხის წარმომადგენელნო! თუმც მთავრობას ჯერ დეკლარაცია არ გამოუქვეყნებია, მაგრამ აშკარაა, ქვეყნისაგან არჩეულის მთავრობისა იქნება და არის საქართველოს სუვერენიტეტის, დამოუკიდებლობის დაცვა, ამიტომ მთავრობას არ შეეძლო უყურადღებოდ არ მიექცია ამ ხმებისათვის. როცა ეს ხმები გავრცელდა, მე ვიყავ მოადგილედ საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარისა. მე მივმართე აძერბეიჯანის აქაურ წარმომადგენლებს კითხვით, რამდენად სინამდვილეს შეეფერება გავრცელებული ხმები-მეთქი, მათ მიპასუხეს, რომ ამ კითხვისთვის მათ ჯეროვანი ყურადღება არ მიუქცევიათ. მაშინ მე კატეგორიული ფორმით განუცხადე, რომ საქართველოს მთავრობა ყოველი ღონით შეებრძოლება და მოსპობს მისი სუვერენიტეტის შელახვას. მათ მერე შემატყობინეს, რომ დამოუკიდებლობის აქტის თბილისში გამოცხადებაზე უარპარაკნიათ კერძო თათბირზე, რომ ადგილობრივმა მაჰმადიანთა ეროვნულმა საბჭომ დაადგინა აძერბეიჯანის დამოუკიდებლობის გამოცხადება, ოღონდ არა თბილისში, არამედ განჯაში, მაგრამ რადგან იქ რადიოს სადგური არ არის, ამიტომ იგი ითხოვს, რომ ეს აქტი ეცნობოს უცხო სახელმწიფოებს თბილისის რადიო სადგურიდგან. გარდა ამისა ისინი ითხოვენ, რომ საერთო დაწესებულებათა ლიკვიდაციის დროს ყველა ერთა წარმომადგენლებმა მიიღონ მონაწილეობა ლიკვიდაციაში. ამრიგად, მიღებული პასუხი, ჩვენი მთავრობის აზრით, არის სავსებით დამაკმაყოფილებელი.

გრ. რცხილაძე. შემაქვს ასეთი ფორმულა: საბჭომ მოისმინა მთავრობის განმარტება, კმაყოფილდება მით და გადადის მორიგ საკითხებზე.

უკანასკნელი საკითხი დღიურ კრების წეს რიგის მიხედვით არის არჩევანი სხვა და სხვა კომისიებისა. რადგან თავმჯდომარეს არავითარი სია საკომისიო კანდიდატებისა არ მისვლია, ამიტომ იგი წინადადებას იძლევა ეს საკითხი შემდეგ სხდომისათვის გადაიდოს. მაგრამ გ. გვაზავა იმ აზრისაა, რომ საჭიროა ეხლა თუნდ ერთი კომისიის არჩევა, რომელიც სასახლეს დაათვალიერებს და მის შენობებს შეუფარდებს ეროვნულ საბჭოს საჭიროებას—მოთხოვნილებათ. საბჭო ამ აზრს იზიარებს და ირჩევს კომისიას 7 კაცისაგან. იმათში 4 მენშევიკია და თითო სოც.-ფედერალისტი, ესერი და ნაციონალ-დემოკრატი.

სხდომა სრულდება ნაშუადღევის სამის ნახევარზე.

სია საქართველოს ეროვნულ საბჭოს წევრთა.

სოც. დემოკრატები: ნ. ჟორდანია, ი. წერეთელი, ნ. ჩხეიძე, ე. გეგეჭკორი, ნ. რამიშვილი, ა. ჩხენკელი, ს. ჯიბლაძე, გ. გიორგაძე, ა. ლომთათიძე, გ. მახარაძე, ვ. არსენიძე, ს. თევზაია, ნ. ხომერიკი, გ. ერაძე, კ. ანდრონიკაშვილი, დ. ონიაშვილი, გ. ანჯაფარიძე, რ. ჩიხლაძე, გ. გაგლოევი, ვ ჯუღელი, ვ. ახმეტელაშვილი, კ. გვარჯალაძე, ა. მაისურაძე, პ. გელეიშვილი, ა. პაპაბერაშვილი, კ. კანდელაკი, ნ. ელიავა, მ. ტოროშელიძე, გ. ცინცაძე, ს. ჯაფარიძე, ა. სალუქვაძე, ი. სალაყაია, მ. კლიმიაშვილი, კ. ნინიძე, ა. ფარნიევი, დ. თოფურიძე, დ. [illegible] ნათაძე, ა. მამულაიშვილი, [illegible] ცინცაძე, ვ. მგელაძე, ვ. [illegible], მ. [illegible], მახარაძე, ფ. ლორია, ნ. ელენტი, ი. ბაქრაძე, დ. შარაშიძე, ვ. ნინიძე, ვ. ცაბაძე, ნ. იობაშვილი, ი. გეგელია, ფ. კაკვაძე, ნ. საბახტარიშვილი, გ. ურუშაძე, ი. წულაძე, ს. თევზაძე, ი. მარუაშვილი, ს. დოლიძე, გ. სადაგაშვილი, ს. ელიაძე, ბ. მიკირტუმოვი, გ. ცინცაძე, მ. ვარდოიანცი, ო. სოლოღაშვილი.

სოც.-ფედერალისტები: გ. რცხილაძე, ი. ბარათაშვილი, ს. ფირცხალავა, ა. მდივანი, ი. ბაქრაძე, ა. წერეთელი, დ. უზნაძე, ს. დადიანი, ი. გედევანიშვილი, ო. ღლონტი, შ. [illegible], შ. [illegible], ა. ჯანაშვილი, ე. ტოროტაძე, ა. ფალავა, მ. ყაუხჩიშვილი.

ეროვნულ-დემოკრატები: ნ. ნიკოლაძე, გ. ქიქოძე, გ. გვაზავა, შ. ამირეჯიბი, დ. ვაჩნაძე, ს. კედია, გ. ვეშაპელი, ე. თაყაიშვილი, შ. ქარუმიძე, ი. ლორთქიფანიძე, ვ. წერეთელი, დ. ჯავახიშვილი, რ. გაბაშვილი, მ. მაჩაბელი, ი. მაჭავარიანი.

სოც.-რევოლიუციონერები: კ. მესხი, გ. ნათაძე, ვ. გობეჩია, ი. ჩერქეზიშვილი, ივ. გობეჩია, ის. გობეჩია, ი. აბაკელია, კ. ჯავრიშვილი, ლ. შენგელაია, მ. ფ[illegible]შვილი, ი. კაკაბაძე, ი. ვარაზაშვილი.

რადიკალ-დემოკრატები: დ. ჩიქოვანი, ა. ახალცელიშვილი.

უპარტიონი: კ. აბხაზი, კ. მიქაშვილი. **სიინგილოს წარმომადგენელი:** რ. ივანიცკი (ინგილო).

ჯუღელის მოხსენება

სოხუმის ამბების შესახებ.

29 მაისს აღმასრულებელ კომიტეტის სხდომაზე ჯუღელმა მოხსენება წაიკითხა სოხუმის ამბების შესახებ. „მეტად არა სასიამოვნო მოხსენების წარმოდგენა მიხდება,—დაიწყო ორატორმა,—იმიტომ რომ იგი ეხება შინაურ მტრებთან ბრძოლას, მაშინ როდესაც ჩვენ წასული ვიყავით გარეშე მტერთან საბრძოლველად. ჩვენ ცნობა გვქონდა, რომ ოსმალეთის მთავრობა დესანტის გადმოსხმას აპირებს ნაპირებზე. მეორე მხრით ვიცოდით ისიც, რომ ის ხალხი, ვინც თავიანთ თავს ბოლშევიკებს უწოდებენ, ნამდვილად კი კონტრ-რევოლიუციონურ პოლიტიკას ეწევიან, აფხაზეთით სცდილობდნენ ამიერ-კავკასიაში შემოსვლას. რომ ყოველგვარი შესაძლებლობა მოგვესპო დესანტის გადმოსხმისა, იმავე დროს ბოლშევიკებისთვისაც სათანადო პასუხი გაგვეცა, ჩვენი ნატანების ფრონტიდან დაუყოვნებლივ გავეშურეთ მათს შესახვედრად, რა წამს საკმაო გარანტია მოგვეცეს იმისა, რომ ხსენებულ ფრონტზე საკმაო ძალები რჩებოდნენ გარეშე მტრის თავდასხმის მოსაგერიებლად.

ბათომში, ნამდვილ ცნობების მიხედვით, მართლა ოსმალთა საკმაო ძალები გამზადებული იყო სადესანტოდ და ერთი კვირით რომ დავგვიანებოდა, მაშინ იქ თურქები გაბატონებულნი იქნებოდნენ. მათ იქ მოუწოდებდნენ აფხაზთა თავადები. როდესაც სოხუმში მივედით, დაუყონებლივ მოვიხმეთ ყველა პასუხისმგებელი რევოლიუციონური ორგანიზაციები და ამოვირჩიეთ დელეგაცია, რომელსაც უნდა ეწარმოებინა ბათომში ოსმალთათვის, რომ პირველად მისული დელეგატები არ არიან ხალხის წარმომადგენელნი და თავისი ნებით მოქმედებენ.

სოხუმში ბევრი ნაცნობნი მყავნან, სიყრმის მეგობარნი, მაგრამ მტკიცედ მქონდა გადაწყვეტილი არასფერს არ მოვერიდებოდი, რა თქმა უნდა, არა ბრწყინვალე ტრიუმფების გასამართავად, არამედ მოვალეობის შესასრულებლად. და აი, მეც ჩემი რაზმით სათანადო წესრიგით გავემართე ოჩემჩირით სოხუმისკენ.

ბოლშევიკები კოდორის მარჯვენა ნაპირზე იყვნენ გამაგრებულნი და მზად იყვნენ წინააღმდეგობა გაეწიათ. მზვერავმა რაზმმა უკვე გამოიკვლია, რომ მოწინააღმდეგე ფართოდ ადევნებს თვალ-ყურს მთელს ჩვენს მოძრაობას, ამიტომაც გადავწყვიტეთ ხმელეთით მოქმედება.

ვიდრე ოპერაციას დავიწყებდით, ჩვენ მოვისურვეთ ბოლშევიკებთან შეთანხმებულიყვნენ და სისხლის ღვრა აგვეცილებინა, ამიტომაც გავუგზავნეთ

დელეგატები. მაგრამ ბოლშევიკები პროვოკაციას არ იშლიდნენ, ყოველგან ავრცელებდნენ ხმას, ვითომც წითელი გვარდია თავად-აზნაურულ-ბურჟუაზიული იყოს. მაგრამ ჩვენი გვარდიელები ცოცხალი პროპაგანდისტები არიან და გამოჩენისთანავე ხელად გააბათილეს ყოველგვარი ცილის წამება, მაშინ ბოლშევიკებმა მიჰმართეს მეორე ცილის წამებას, ვითომც ჩვენ ოსმალთა ჯარის მოწინავე რაზმები ვიყავით სომეხთა ამოსაჟლეტად. სომხებმა საგანგებო დელეგაციაც კი მოგვიგზავნეს, მართლა თურქებთან ერთად ვმოქმედებდით თუ არა. რადგანაც ამ მეორე ცილისწამებამაც ვერ გასჭრა, მიჰმართეს მესამე ცილისწამებას, ვითომც ქართველობა აფხაზეთის დასაპყრობად მოდიოდა. და აი, ხვალე იმის შემდეგ, როდესაც არც ერთმა [illegible] არ გასჭრა, ჩვენ მოხდა ურთიერთთან შეხლა-შეტაკება.

მცხოვრებლებმა ჩვენი დელეგატები გამოგვიგზავნეს, მაგრამ ბოლშევიკებმა ერთი დაიჭირეს მძევლად—ჩეჩია. მაშინ ბოლშევიკებს ასეთი მოთხოვნილება წარვუდგინეთ: გზა გაგვიხსენით თავისუფლად შემოვიდეთ სოხუმში, გადმოგვეცით ზარბაზნები და ტყვიისმფრქვევლები, ამასთანავე მოწვეულ იქმნეს სოხუმში მუშათა და გლეხთა ყრილობა. ულტიმატუმში ხუთი საათის განმავლობაში თავდებოდა და აი, საპასუხოდ სწორედ ხუთი საათის შემდეგ იგრიალა ზარბაზანმა ბოლშევიკების მხრით. ამნაირად, პირველი ყუმბარა ბოლშევიკებმა გადმოისროლეს. იმ საღამოს ჩვენ ვერ შევძელით სათანადო და გადამწყვეტი ბრძოლა დაგვეწყო.

ამ გარემოებამ მეტად გაათამამა ბოლშევიკები და მეორე დილამდე ყიჟინით დღესასწაულობდნენ გამარჯვებას.

მესამე დღეს ჩვენმა არტილერიამაც ხმა ამოიღო, [illegible] შარაშიძის ხელმძღვანელობით. პირდაპირ მიზანს ჰხვდებოდა ყოველისფრის განმანადგურებელი ყუმბარის ცეცხლი. მე ვფიქრობ, რომ არტილერიამ [illegible] და მწამს კიდეც, რომ მომავალშიც ჩვენს გარეშე მტრებთან ბრძოლაში არა ერთხელ გამოვა იგი გამარჯვებული.

ჩვენმა ორმა ზარბაზანმა მტრის ჯერ ოთხი და შემდეგ კიდევ ორი ზარბაზანი ჩაიჩუმა. ამ გარემოებამ თავზარი დასცა მოწინააღმდეგეს, იგი არ მოელოდა ასეთს თავდასხმას ჩვენი მხრიდან.

მარცხენა პირზე მყოფნი გვარწმუნებდნენ, რომ ჩვენი არტილერია საოცარი სისწორით იღებდა ნიშანს. მართალია, მებრძოლთა რაოდენობით დიდი განსხვავება იყო ჩვენს შორის,—ბოლშევიკებს სამი ათასზე ნაკლები არა ჰყოლიათ და ჩვენზე მეტი ხალხიც და იარაღიც ჰქონდათ, მაგრამ მაინც გავიმარჯვეთ.

საარტილერიო სროლა რამდენიმე დღე არ შეწყვეტილა. ამის გარდა მტერს მოსვენებას არ ვაძლევდით ნაპირებიდან, რაშიც დიდს დახმარებას გვიწევდა ფლოტილია.

რომ ზედმეტი მსხვერპლი აგვეცილებინა, წინასწარვე შევამზადეთ ჩვენი რაზმები საიერიშოდ, შარაშიძემ სწორედ 4 საათზე ქართველებური საარტილერიო ცეცხლი გაუჩინა მოპირდაპირეს და 15 წუთის შემდეგ ჩვენი რაზმები დაიძრნენ. თვალით ვხედავდით, მტერი როგორ თავგზადაბნეული გარბოდა. ხიდზე რომ გადავედით, იქ აღარავინ დაგვხვედრია. მტერმა გუდაუთიდან გაგრამდე (60 ვერსია) ქუდმოგლეჯით გაირბინა ისე, რომ უკან არც კი მოუხედნია.

მეორე ნაპირზე რომ გადავედით მტრის მარცხენა ფრთას დავუწყეთ შემოვლა.

მხოლოდ ერთი რამ გვაღელვებდა: ოჩემჩირეში საქმე გაგვიჭირვეს მრავალმა არა სასურველმა ელემენტებმა: მღვდლებმა, თავადებმა, აზნაურებმა, გაპრებმა. ერთმა მღვდელმა, თუმანიშვილმა, მრავალი უსიამოვნება მოგვაყენა: მას ხელთ ჰქონდა ჩხენკელის დეპეშა წინადადებით, რომ ჩვენი ძალებით ისარგებლეთ. ისიც დადიოდა დეპეშებით ხელში და ქვეყანას არწმუნებდა ვითომც ჩვენი რაზმების ხელმძღვანელი იყო. იგი ამ დეპეშას ერთის ამბით კითხულობდა დიდ დიდ კრებებზედ. ჩვენ კი პირჯვრის წერით ჟარსა ვყოფდით მის ბელადობას...

არსად ისე აღფრთოვანებით არ მიგვიღიდნენ მცხოვრებნი, როგორც ოჩემჩირეში. რამდენი ტაში, რამდენი ყვავილები, რამდენი დღესასწაული!..

ბოლშევიკებს თანაუგრძნობდნენ მოიჯარადრე მეგრელები, მოიჯარადრე და პლანტატორი სომხები და აფხაზები. კოდორის აფხაზები ჩვენთან იყვნენ, გუდაუთისა—ბოლშევიკების მხარეზე.

ბოლშევიკთა წყალობით სოხუმში იფეთქა ეროვნულმა შუღლმა, რასაც წინად ადგილი არა ჰქონდა. ჯერ სომხების და ბერძნების შუა, შემდეგ მეგრელებსა და ბერძნების შუა გაჭრილი იყო თხრილები და კოდორის ხიდს გადაღმა ფაქტიურად ვერვის გაებედნა გადასვლა.

3000 სომეხმა გადაწყვიტა სოხუმის ოლქიდან გადასახლება და ამ [illegible] მისწრაფებასთან ჩვენ უძლური ვართ რომ ვებრძოლოთ. [illegible] მათი წასვლა, ვინაიდან მათ თავის ოლქში შეჰქონდათ ერთგვარი ქაოსი.

ბოლშევიკების დამარცხება გაცილებით ადვილი იყო, ვიდრე ადგილობრივ ორგანიზაციის მოწყობა. ჩვენებს მეტად გლახათ ემუშავნათ იქ, სოფლებთან არავითარი კავშირი არ ჰქონიათ, ქალაქად უფროსის ორგანიზაციები აქვთ.

ვლად. ჯიბლაძე საშველო გმირად გამოდგა. მან მოაწყო ჩვენი ფლოტი. მისივე წყალობით დავიჭირეთ ბოლშევიკთა დატვირთული ტრანსპორტები, სადაც მათი ხელმძღვანელებიც ერივნენ. სოხუმში ჩვენი ფლოტილია ხუთ ჯერ მაინც გაიზარდა. იქვე შევიპყარით ოსმალთა შეიარაღებული ხომალდები, რომელნიც სიმინდის საყიდლად მოსულიყვნენ.

ჩვენს მოსვლამდე ამ ხომალდებს გადმოესხათ 200—300 შეიარაღებული თურქი, რომელნიც დესანტისთვის ამზადებდნენ ნიადაგს. ერთს ხომალდზე ჩვენს ხელში ჩაგვივარდა აფხაზთა ერთი მეთაურის თავად მარშანის წერილი, რომელიც ბათუმში ატყობინებდა ამას: „ჩვენი საქმე ძალიან კარგად მიდის".

რა თქმა უნდა, ჯერ კიდევ არ ვიცით, რამდენი ხნით შევაჩერეთ დესანტის გადმოსხმა.

ჩვენ ვფიქრობდით კიდევ წინ წასვლას.

გუდაუთში დიდი მიტინგი გავმართეთ. გვეკითხებოდნენ: „როდის [illegible] გაგრას? ჩვენც საკმაოდ მოგვეპოვება ძალა, მაგრამ თქვენი დახმარება მაინც საჭიროა".

ტუაფსედან მოსული დელეგატები გვაუწყებდნენ, რომ ბოლშევიკები იქ მთლად გამხეცდნენ და ხალხს აძრობენ, კისერზე ქვებს აბავენ და ისე ჰყრიან.

ამასობაში ჩვენ თბილისში გამოგვიწვიეს. მაგრამ სოხუმის ოლქში მაინც საკმაო ძალებია დატოვებული. ყველა თავის ადგილას სდგას და მოვალეობის ასრულების მოლოდინშია...

ქრონიკა

თბილისი.

◆ **აღმასრულებელ კომიტეტის რეზოლუცია.** თბილისის მუშ. და ჯარ.-კ. დეპ. საბჭოს აღმ. კომიტეტმა მომენტის შესახებ მოხსენების მოსმენის შემდეგ დაადგინა: განაგრძოს მუშაობა მთელი ამიერკავკასიის დემოკრატიის გაერთიანების ნიადაგზე ინტერნაციონალურ დროშის ქვეშ და ყოველგვარი დახმარება გაუწიოს საქართველოს რესპუბლიკის ახალ მთავრობას გარეშე მტრის უკუ საქცევლად და რევოლუციის მონაპოვართა დასაცველად. რეზოლუცია მიღებულ იქმნა წინააღმდეგ 1 ხმისა, 3 თავი შეიკავა. თბილისის მუშათა და ჯარ.-კ. დეპ. საბჭოს აღმ. კრებაზე ერთხმად იქმნა მიღებული სურვილი დაუყოვნებლივ მობილიზაციის მოხდენის, შრომის [illegible] შემოღების და იძულებითი სესხის შესახებ. ეს სურვილები გადაეცემა თავდაცვის საბჭოს.

◆ **ქალაქის თვითმმართველობამ** სამი ადგილი ითხოვა ეროვნულ საბჭოში.

◆ **გზათა მიმოსვლის მინისტრმა** სთხოვა ეროვნულ საბჭოს დაუყოვნებლივ გადაეცეს მას სია მის განკარგულებაში მყოფ ავტომობილებისა.

◆ **ამიერკავკასიის ელლინთა კომიტეტი** სთხოვს საქართველოს ეროვნულ საბჭოს დაუბრუნოს ელლინთა 1 პოლკს ჩამორთმეული ტყვიისმფრქვევლი და სხვა ქონება.

◆ **სათბობი მასალა.** ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროსთან არსებულ ეკონომიურმა თათბირმა გამოარკვია, რომ საქართველოს რესპუბლიკას სამყოფი სათბობი მასალა მხოლოდ ერთი თვის სამყოფი აქვს და ტყვიბულის და „[illegible]"-ს მადაროები ერთობ მცირე ექსპლოატაციის გამო ძალიან ცოტა სათბობ მასალას იძლევა, და ამიტომ დაადგინა ამ მადაროების ექსპლოატაცია საქართველოს მთავრობამ გადასცეს, რომელიც ამ მიზნით გამოიყენებს ყველა ტექნიკურ საშუალებებს და მასალის მომწოდებელ კომიტეტს მოიწვევს.

◆ **შრომის ბირჟა.** დაიხურა საოლქო შრომის ბირჟა.

◆ **ლტოლვილთა კომისია.** მუშათა დეპუტატების საოლქო ცენტრმა გამოჰყო თავის შემადგენლობიდან გადმოსახლებულთა საქმეების გამგე ცალკე კომისია.

◆ **საბჭოების ყრილობა.** მუშათა დეპ. საოლქო ცენტრმა პრინციპიალურად გადაწყვიტა მოიწვიოს საქართველოს მუშ. და ჯარ.-კ. დეპუტატების ყრილობა.

◆ **მუშაობის განახლება.** ადელხანოვის ქარხანაში 3 ივნისს განახლდება მუშაობა ძმ. ადელხანოვების ქარხანაში. იმ მუშებს, რომლებსაც მუშაობა არა სურთ, ქარხნის ადმინისტრაცია სალიკვიდაციო ჯამაგირს მისცემს. ქარხნის აქციები სახელმწიფოს შეუძენია.

◆ **„დაშნაკცუთიუნის" პარტიულ კრების რეზოლუცია.** „დაშნაკც." თბილისის საოლქო კომიტეტების წარმომადგენლების კრებამ იქონია მსჯელობა თანამედროვე მომენტის შესახებ და გამოთქვა სურვილი, რომ სომეხთა ეროვნული საბჭო შევსილ იქნეს ახალი წარმომადგენლებით და გადავიდეს სომეხთა ცხოვრების ცენტრში, სადაც მან უნდა იქონიოს მთავრობის ფუნქციები დიქტატორულ ფუნქციებით.

◆ **არარატის მთავრობა.** სომეხთა ეროვნულმა საბჭომ მიანდო ალ. ხატისოვს არარატის რესპუბლიკის კაბინეტის შედგენა. ბ-ნ ხატისოვის [illegible] ამ ხნის პროექტი [illegible] ნაბიჯი არ იქნება გადადგმული.

◆ **სამხედრო მინისტრის გ. გიორგაძის** განკარგულებით კორნეტი გ. ა. გაბაშვილი ადგენს შემტევთა რაზმს (უდარნი ოტრიადს)—მსურველთ შეუძლიანთ ჩაეწერონ სასტუმრო „ევროპაში" (ვორონცოვის ძეგლთან).

◆ **პარტიათა გარეშე მყოფ ქართველთა** კავშირის საზოგადო კრება დანიშნულია კვირას, 2 ივნისს, საღამოს 7 საათზე, ფრეილინის ქუჩაზე—სახლი № 11. (ეროვნულ საბჭოს ყოფილ დარბაზში).

◆ **საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სხდომა.** დღეს, 1 ივნისს, დილის 12 საათზე სასახლის თეთრ დარბაზში მოხდება საქართველოს ეროვნული საბჭოს მორიგი სხდომა პრეზიდიუმისა და სხვა დასხვა კომისიების არჩევა და სხვა საკითხების განსახილველად.

◆ **კაპიტანის მოკვლა.** 27 მაისს [illegible] მოჰკლეს ქართულ მსროლელ დივიზიის უფროსი კაპიტანი. მკვლელი დაჭერილია.

◆ **რუსულმა ეროვნულმა საბჭომ** 29 მაისს [illegible] ბატარეის უფროსი პოდპოლკ. [illegible] და [illegible] დააპატიმრეს. [illegible] დაუყუნეს. მეორე ბატარეა [illegible]. გთხოვთ პროტესტი გამოუცხადოთ საქართველოს მთავრობას და ეკადეთ განთავისუფლება დაპატიმრებულნი. ხელს აწერენ დივიზიონის უფროსი და ადიუტანტი. რუსულ ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარემ სთხოვა მთავრობას პატიმარნი გაანთავისუფლონ და დამნაშავენი დასაჯონ, ამასთანავე სთხოვს მთავრობას, რომ რუსთა კორპუსის ორგანიზაციის დროს ძალადობას არა ჰქონდეს ადგილი.

◆ **სავიაციო კურსები.** ავიატორი [illegible] ქუთაისში პრაქტიკულ სავიაციო კურსებს ხსნის.

◆ **შინაგან საქმეთა სამინისტრომ** მთავრობას მიახსენებს წარუდგინა ავტომობილებით ფოსტის გადაზიდვის შესახებ. ამ პროექტით ცხენებით ფოსტის ზიდვა შეწყდება. სამინისტროს აზრადა აქვს შეადგინოს მუშათა საავტომობილო რაზმები.

◆ **გადასახადების აკრება.** მიმდინარე წლის პირველ 3 თვეში ქალაქის მილიციამ თბილისში აკრებია გადასახადები 566,382 მან. 67 კ., ხოლო აპრილის 17 დღეში—96,847 მან. და 97 კაპ.

◆ **სალიკვიდაციო კომისიის სხდომა.** 2 ივნისს, დილის 10 ს. სასახლეში შესდგება ცენტრის სალიკვიდაციო კომისია და საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სამეურნეო საგამგებლო კომისიის გაერთიანებული კრება.

◆ **ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის** ამხანაგების კანდიდატებად სოც.-ფედერალისტებმა ბ-ნი ბარათაშვილი დაასახელეს, ეროვნულ-დემოკრატებმა [illegible]. ეროვნულ საბჭოს ეროვნულ-დემოკრატების ფრაქციის თავმჯდომარედ ბ. გვაზავა აირჩიეს, ხოლო ამხანაგებად ბ. ვეშაპელი და [illegible].

◆ **ტყვე ბერძნების ჩამოსვლა.** ბათუმიდან ჩამოვიდა პირველი პარტია რუსის ქვეშევრდომ ბერძენებისა, რომლებიც ბათუმში მოჰყვნენ. ოსმალთა მთავრობამ წინადადება მისცა ბერძნებს, ვისაც არა სურთ ოსმალთა ქვეშევრდომობა, სამშობლოში დაბრუნდნენ. ბერძნებს წამოსვლისას თავაზიანად ეპყრობოდნენ.

◆ **საბერძნეთის კონსულის საქართველოდან** წასვლის გამო ბერძნების ინტერესების დაცვა ელლინთა ეროვნულ საბჭოს დაევალა.

◆ **სახაზინო ღვინის საწყობი** საოლქო საერობო გამგეობას გადაეცა.

◆ **ლტოლვილნი კავკავში.** თერგის სახალხო საბჭომ ლტოლვილებს კავკავში შესვლა აუკრძალა, ხოლო პირველი ლტოლვილები ქალაქიდან გაიყვანეს.

◆ **ანარქია სოფლად.** სოფელ წავლში გიგა მიხეილის ძის ამირეჯიბის სახლკარი გადასწვეს. ბოროტ-მოქმედებს წინადღით [illegible] და შემდეგ გადაუწვავთ.

◆ **ეროვნულ დემოკრატ სტუდენტების კრება.** შაბათს, საღამოს 6 საათზე დანიშნულია ეროვნულ დემოკრატ სტუდენტების კრება, რომელზედაც ბ-ნი ვეშაპელი წაიკითხავს მოხსენებას საგარეო პოლიტიკის შესახებ. დასწრება სავალდებულოა.

საქართველოს მთავრობის პირველი სხდომა

28 მაისი

◆ **მთავრობის სხდომაზე** დაადგინეს საქართველოს ეროვნულ ბანკის დაარსების საკითხი [illegible] უფლებით გადაეცეს ეროვნულ საბჭოს საფინანსო კომისიას, რომელშიაც მთავრობისგან შევლენ: ფინანსთა მინისტრი ბ. ჟურული და მისი ამხანაგი კ. კანდელაკი.

◆ **ქართული ლაშქრის შტაბმა** წინადადება შეიტანა მთავრობაში, აძლიოს ხოლმე მას ოფიციალური ცნობები იმ სამხედრო მოქმედების შესახებ, რომელიც საქართველოს ტერიტორიაზე ხდება. სხვა ცნობები სამხედრო მოქმედების შესახებ უნდა იბეჭდებოდეს როგორც ცალკე ცნობები.

◆ **რუსულ კორპუსს** წინადადება მიეცეს თავისი ქონება დაუყოვნებლივ ჩააბაროს მთავრობას.

◆ **გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა".** დღეიდგან გამოიცემა ქართული მთავრობის გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა" და მის რედაქტორად მოიწვიოს გაზ. „კავკაზის" რედაქტორი პ. ქავთარაძე. „კავკაზი" დროებით კიდევ იარსებებს.

◆ **სა[illegible] მინისტრის** ამხანაგად დაინიშნა საბაშვილი.

◆ **სამხედრო მინისტრის თანაშემწე** გენ.-მაიორი გ. ი. კვინიტაძე საქართველოს ლაშქრის მთავარსარდლად დაინიშნა, რაც უკვე შეატყობინეს სომხეთის და მაჰმადიანთა ეროვნულ საბჭოებს.

◆ **სომხეთა სამხედრო საბჭოსთვის.** საკითხი სომხეთა სამხედრო საბჭოს განკარგულებაში 6 მილიონ მან. გადაცემის შესახებ გადაეცეს სამხედრო სამინისტროს გადასაწყვეტად.

◆ **საავტომობილო განყოფილება** გზათა მიმოსვლის სამინისტროს დაექვემდებარება.

საგუბერ. სასურს. კომიტეტის გაძარცვა

ხუთშაბათს 30 მაისს საათის პირველზედ, თბილისის საგუბერნიო კომიტეტს მიადგა ავტომობილი, საიდანაც გადმოვიდნენ ხუთი კაცი და ერთი მილიციონერი. მილიციონერი დადგა კარებში და სხვა ხუთნი გაემართნენ მთავარ ბუხჰალტერის კაბინეტში. ამ დროს ბუხჰალტერთან იყვნენ საქმისათვის ორი კაცი. ერთი ავაზაკთაგანი დადგა კარებში და სხვა ოთხი მისცვივდნენ ბუხჰალტერს და მოსთხოვეს, რომ მას გაეღო ფულის კასა. ბუხჰალტერმა რევოლვერს სტაცა ხელი, მაგრამ მას რევოლვერი გამოსტაცეს. ყველა დამსწრენი ავაზაკებმა მუქარით შეიყვანეს იმ ოთახში, სადაც იდგა ფულის კასა და კარები შიგნიდან დაკეტეს. აქ მათ მოსთხოვეს ბუხჰალტერს გაეღო კასა. ის უარს ეუბნებოდა, ამბობდა, გასაღები თან არა მაქვს და ვერ გავაღებ კასასო, ერთმა ავაზაკთაგანმა ქართულად უთხრა აქ დამსხვრევთ, სულ ერთია დაგხოცავთ სუყველას და კასასაც გავაღებთო. კასა გააღეს, გაიტაცეს 400 ათასი მანეთი, ჩასხდნენ ავტომობილში და მიიმალნენ. გზაში მათ სიჩქარის გამო ჩამოსცვივდათ ასი ათას მანეთამდე, რომელიც აჰკრიბეს მოსამსახურეებმა. საქმის გამოძიება სწარმოებს. ბუხჰალტერი დაატუსაღეს.

გარრიკის რიპი

არიან ადამიანები, რომელთაც ფრანგმა ფსიხიატრმა ესკიროლმა მონომანები უწოდა. მეცნიერებაში ამ ტერმინს—მონომანია—დღეს უკვე მოქალაქეობრივი უფლება აქვს მოპოვებული. ესკიროლის განმარტებით მონომანია ფსიხოპატიის ერთერთი ფორმაა და მდგომარეობს იმაში, რომ ადამიანს რომელიმე idée fixe-ი დაეპატრონება, მას გადაჰყვება თან, თუმცა მის გვერდით სხვა ასოციაციითაც შეუძლიანთ უცვლელად დარჩენ. არ ვიცი ვინ როგორ, მაგრამ პირადად ჩემთვის ერთ ასეთ მონომანთაგანად წარმოიდგება ბ-ნი გარრიკი, რომელმაც „საქართველოს" ფურცლებზე ორიოდ დღის წინ უშველებელი წერილი მოათავსა: „ქართული თეატრის აღორძინება". თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ რედაქციის მიერ ეს წერილი გაკეთილშობილებულია იმ მხრივ, რომ მრავალი მისთვის პირად საჩოთირო ადგილები გამოშვებულია,—წერილის ერთი მესამედი ნაწილი მაინც თუ ნახევარი არა,—მაშინ დავრწმუნდებით, რომ გარრიკი ერთი საუცხოვო მონომანი გახლავთ. და მართლაც: გადიკითხეთ წერილი მისი, რას ჰვაებს, რის გარშემო ჰგოდებს იგი? ნუთუ მართლა სერიოზულ კრიტიკასთან გვაქვს საქმე, საქმიან წერილთან, საიდანაც სჩანდეს, რომ ბ-ნ გარრიკს მშობლიო თეატრის ბედი სტანჯავს და მისთვის იწვის? სრულიადაც არა! მთელი წერილი პირად [illegible] „მეს" გარშემო არის აშენებული. ტყუილად დაუწყებთ ძებნას [illegible] „საბუთებს", რომელნიც მკაფიოდ გამოჰხატვენ ჩვენი დრამატიული საზოგადოების „ფიზიონომიას", მისი ასეთი დაპირება ლიტონი სიტყვა იქნებოდა, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ერთს [illegible] რეპლიკას, რომელიც გარრიკს თავის ავადმყოფ „მეს" ტკივილების დასაფარავად უფრო მოუხმარია, ვიდრე საქმის გულისათვის. რეპლიკა იგი შეიცავს საყვედურს დრამატიულ საზოგადოებისადმი, რომელმაც განიზრახა „სრულიად ახალი დასის შედგენა" და შემდეგ: „ეს მხოლოდ ჩვენში თუ მოხდება. დაგვისახელეთ, სად და ვის შეუქმნია სრულიად ახალი ძალებისაგან ახალი დასი? როდის შექმნა ანდრე ანტუანმა სრულიად ახალი მსახიობები" და სხვ. გაკვირვით ცნობისმოყვარეობისათვის მისდა საგულისხმიეროდ შევნიშნავ გარრიკს, რომ ანდრე ანტუანმა მართლა სრულიად ახალი ძალებით შექმნა ახალი თეატრი 1885 წ. და იცით ვისგან? თვითონ ხომ მეგაზე იყო, გაზების ანთების მომწყობი უფროსი. სულ თავის პროფესიის და ხელობების შუა მოჰკრიბა ძალები. რა თქმა უნდა, ამათში ერეოდნენ ისეთნიც, რომელთაც სცენაზე უთამაშნიათ, მაგრამ უფრო სახალხო აუდიტორიებში, ვიდ-

რე რომელიმე ცნობილ თეატრში. ... [illegible]

ცრუელ საზოგადოების მიერ დაარსებულს პატარა სტუდიაში. გარრიკი ლაპარაკობს, მაგრამ ლაპარაკობს „ურყევ საბუთებით", რომელთა „ურყევლობა" მართლაც მხოლოდ იმაში გამოიხატება, რომ იგი... ამ სტუდიაში არ მიუღიათ. აი კვინტესენცია ბრალდებისა! საწყალი გარრიკი! რა წერილობითი ყოფილა! თავიდან ბოლომდე სულ საყვედურშია. აქ ეუმხადებოდი, იქ მიითამაშნია, აქ ეს მიკეთებია... მზადებისა რა მოგახსენო, მაგრამ მას ბაკურაციის სცენის იქით რომ არსად უთამაშნია, ეს ისე კარგად ვიცი, როგორც თვით გარრიკმა. მე ის არ ვიცი, როგორ უთამაშნია, მაგრამ რომ თავის წიგნის პრეტენზიებს უფრო თვითონ აცხადებს, ვიდრე სხვა რომელიმე რეცენზენტი, ესეც მართალია ისე, როგორც ის, რომ მას მსახიობობა არ შეუძლიან!

ზემოდ ვსთქვი, „მის ბუნების მიერ დასჯილ „მეს" ვაება არის"—მეთქი მთელი მისი წერილი. მართალიცაა. აპოლლონს მიერ მელპომენეს ისა აქვს შთაგონებული, რომ მსახურნი მისნი უნდა იყვნენ მჭევრნი, ენა ახსნილნი. მიმძიმს ამისი თქმა, მაგრამ გარრიკის პრეტენზიები, თუ რამე არ მიიღეს, მაბედვინებს ვთქვა, იმიტომ რომ... ბლუა! ბუნებით ნაკლულევანებაზე არავინ დასძრახავს, მაგრამ ის ჰამლეტი, რომლის თამაში მას ჰსურდა ჩვენს სცენაზე და მსახიობნი კი გაექცნენ, ვერაფერი დანული პრინცი იქნებოდა ენა ბბმით რომ გარდმოეფრქვია თავის უკვდავი მონოლოგები. გ. ჯაბადარმაც, სტუდიის ხელმძღვანელმა, ზრდილობიანი გზით მოიშორა, ვიდრე ეგრძნობინებინა მისი დასჯილი „მეს" ტკივილები. საგულისხმიერო ისაა კიდევ, რომ გ. ჯაბადართან პირველი მერცხალი რომელმაც მოისურვა ახალ სტუდიაში ეტიკეტიკნა, სწორედ ის გახლდათ. როგორ ჰგონია, შესაძლებელი გახდებოდა ახალი დასის შექნა, თუ მას მიიღებდნენ? გარრიკი ჰგონებს, რამდენი ნიჭი დაიღუპება ჩემს მზგავსადაო! თუ მართლა რაიმე ბოროტ მოქმედთა კრებულად მიგაჩნიათ დრამ. საზოგადოება, ალბათ უნდა მიეჩმართნათ მის მიერ დაარსებულ სტუდიისთვის, სადაც ალბად მკვლევლობასა და ავაზაკობას სწავლობენ. სხვაფრივ იქ კარი რომ არვისთვის დაუხშიათ, ჩანს იქიდანაც, რომ 325 ჩაწერილ კაცში ბევრნი ერივნენ ისეთნი, რომელნიც უცხონი არ არიან ძველი დასისთვის, როგორც მაგალითად, ქ-ნი ა. ქიქოძე, ც. ამირეჯიბის ასული, მიხ. გელოვანი, დ. ვ. ძნელაძე, მჟღუსიძე, ხონელი და სხვები. ან იქნებ გსურდათ, ვასო აბაშიძეც შესულიყო სტუდიაში? ჰოო? თუ ასეა, ჰკითხეთ ვასილს და იქნებ მოგახსენოთ, რომ სამი წლის ნეკრესის ქარები ნებას არ მისცემენ მას თავიდან დაიწყოს სწავლა იმისი, რის გარშემოც მთელი თავისი ძლიერი ნიჭი და დაუშრეტელი ენერგია მოჰლეწა.

საზოგადოდ უნდა ითქვას, რომ ჩვენი ხელოვნების პატარა სამთავროს ჯერ არა ჰყავს არც მმართველი, არც ადმასრულებელი ძალა და მიტომ უპასუხისმგებლო პირთ შეძლება ეძლევათ პიროვნულ ნიადაგზე მას შეურაცხყოფა მიაყენონ. პირადად გარრიკის წერილი არა თუ კრიტიკა არაა ჩვენი სათეატრო საქმიანობის, არამედ ერთგვარი ლიტერატურული მაფფაა, გაზოროტებული თავდასხმა რადგაც პირადი უკმაყოფილების გამო. ამიტომაც იყო, რომ გარრიკის მიერ გაკრული რიკი ისე არავის მოხვედრია და ტკივილები არ მიუყენებია, როგორც თვით გარრიკს. კალმოსანს მგონი თავაზიანობა ჰმართებს, თუ ჰსურს ხელოვნებას ემსახუროს.

დ. კახიძე.

P. S. თუ ეს წერილი არ დააკმაყოფილებს ბ-ნ გარრიკს, ვიდრე ყურმოკრულ ჭორებს დაუჯერებდეს, უმჯობესია ინახულოს თვით ჯაბადარი და მისგან მიიღოს დაკმაყოფილებას. მას ნახავს ყოველ დღე სა ალხო სახლში დილით და ნაშუადღევზე საღამომდე.

დ. გ.

მდგმური და სახლის პატრონი

27 წლის აუტანელ შრომით შევიძინე სახლი ექვსი ოთახით. ეს არის ჩემი ავლა-დიდება. სახლი არც კი მქონდა შეძენილი სრულიად, რომ აუტანელ შრომამ და გზაში (ტკინის გზის მეზანქანე ვიყავი) უბედურმა შემთხვევებმა ისე დამაუძლურა რომ ავადმყოფობით მივატოვე სამსახური, გადმომიგდეს ჩემივე რამდენიმე ასეული მანეთი და ამით გათავდა ჩემი 27 წლის სამსახური. ის ფულიც ზოგი ვალში მივეცი, ეს იყო ომის პირველ ხანებში. დავრჩი სახლის ანაბარა. სამი ოთახი ყველაფრით სავსეთ მოწყობილი 40 მანეთად მქონდა გაქირავებული. იმ დროს (1914 წ.) ეს ფული ფულობდა. იმასთან ერთი სუფსუქი საქმეც რომ მეშოვნა შეიძლებოდა თავის გატანა, მაგრამ... ცხოვრება ერთი ორად გახდა. სახლის გადასახადები იმატეს, ჩემ მდგმურმაც, რომელიც დებულობდა 90 მ. ნ. თვეში, ეხლა დებულობს 1000 მან. როცა მოვითხოვე ქირის მომატება მეუბნებიან: კანონი არ არის. ბევრი რამ გამოიცვალა ჩვენს ცხოვრებაში, მაგრამ ამ უსამართლობას ბოლო არ მოეღო, ვისაც ბედი შეხვდა, სახლი დაეცალა, თუხდა ერთი ოთახი, 100 მან. გააქირავე. არავის ეწინააღმდეგება. მე კი, ამ მოუფიქრებელ კანონით აუტანელ გასაჭირში ვარ ჩავარდნილი. ერთი უცნაური შეხედულებაა: ოღონდ კი ერქვას სახლის პატრონია და თუნდა ორი ოთახი, ჰქონდეს,ისიც ვალით, მდგმურს კიდევ თვეში ასი თუმანი, მორჩა ის „ბურჟუაა" და მდგმურიც მასთან ყველა შემთხვევაში მართალია. როდის მოეღება ბოლო ასეთ უკანონობას და თავხედობას?!

სახლის პატრონი.

კულტურის და შრომის კავშირში

1912 წელს ქ. თბილისში დაარსებული ქართულ კულტურის მოყვარულთა საზოგადოება, როგორც მკითხველებმა უკვე იციან, ამას წინად გადაკეთდა „კულტურის და შრომის კავშირად". კავშირს განზრახული აქვს შემოიკრიბოს თავის გარშემო ყველა კულტურული ძალები ჩვენის ქვეყნისა, ყველა ის, ვისაც შეუძლიან ერთგვარად პრაქტიკული მოღვაწეობა კულტურულ ნიადაგზე. ამასთანავე კავშირი ზრუნავს არა მარტო ქართველ ერის სულიერ კულტურის შესასწავლად, როგორც ამას ადგილი ჰქონდა ქართულ კულტურის მოყვარულთა საზოგადოებაში. მისს ხაგანს შეადგენს ერის ნივთიერ კულტურის შექმნასაც შეუწყოს ხელი.

ახლად გარდაქმნილ კავშირის პირველი კრება ჰქონდა საშაბათს, მაისის 28-ს, საღამოს 7 საათზე. განხილულ და დამტკიცებულ იქმნა დროებით გამგეობის მიერ წარმოდგენილი სამოქმედო გეგმა, რომელიც აშენებულია თანახმად ზემოაღნიშნულ პრინციპებისა. მისი დიდი აზრია ხელი შეუწყოს ახლად აღდგენილ საქართველოს სახელმწიფოებრივ ცხოვრების განმტკიცებას შექმნას კულტურულის საშუალებით.

შემდეგ არჩეულ იქმნა კავშირის გამგეობა, რომელშიაც შევიდნენ: გ. თ. ყორღანია (თავმჯდომარე), კონსტ. მ. ამირეჯიბი (მისი ამხანაგი), თ. სახოკია დეკ. ხ. ნათაძე, გ. გორდეზიანი, ივ. ბერიაშვილი და გ. ხატიაშვილი. კანდიდატებად დ. ალ. წითლიძე და ივ. გრ. მღებრიშვილი, ხაზინადარად—ზურ. ივ. გვალესიანი.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მე-III რაიონი

აცხადებს თავის წევრთა და თანამოაზრეთა საყურადღებოთ, რომ ბიუროს ახალ წევრებისა და სხვა და სხვა ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე დილის 9—2 და საღამოს 5—7 საათამდე ... ქუჩა № 4 ... 4—4

დღეს წარმოდგენა

სახელმწიფო თეატრი

კვირას 2 ივნის 1918 წელს დილის 12 საათზე ... შესრულდება თბილისის

ჰიმნ-საგალობელთა აკადემია

... პირველად იქნება სხვა და სხვა ... შესრულებული:
ქართული ეროვნული ჰიმნი, ლოცვები, ლოცვა ქართველი ერისა, ქართული მარშები და სხვანი.
დასაწყისი დილის 12 საათზე. ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში.
აფიშები არ გამოვა 2—4

სამკურნალო

საექიმო სპეციალისტ-ექიმების—ბარიდან მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

... ქუჩა № 8 ... ტელ. № 481.

[illegible]

ექ. ზილდანიძე—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველდღე 10—11 ს.

ექ. ჩუდნოვსკი—ნერვების, ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკევობით 12—1 საათ.

ექ. ერმოლაევი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველდღე 1—2 ს.

ექ. ბოცოვსკი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით 12—1 ს.

ექ. მაზჩიკი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველდღე საღ. 3—4 ს.

ექ. სურიმსკი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველდღე 4—5 ს.

ექ. მეიზაც—თვალების ავადმყოფობის. ორშ., ოთხშ. და პარასკევობით 2—3 ს.

ექ. იმანოვი—თვალების ავადმყოფ. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით, შაბათობით და კვირაობით 2—3 ს.

ექ. ყალამქაროვი—ქალთა და საბებიო. ყოველდღე 1—2 ს.

ექ. ნიკიცკი—ქალთა და საბებიო. ყოველდღე 2—3 საათ.

ექ. ქალი ლოხვიცკი. ქალთა და საბებიო. ორშ., ოთხშ. და პარასკ. 11—12 ს.

ექ. ქალი ფირალოვი—ქალთა და საბავშვო სამშაბათობით, ხუთშაბათობით, შაბათობით და კვირაობით. 11—12 ს.

ექ. შამაში—ქირურგიული (ლოსტაქარი). ყოველდღე 11—12 საათზე.

ექ. ფირალოვი—ქირურგი. ყოველდღე $12^1/_2$—$1^1/_2$ საათამდე.

ექ. ბარნაბა-ტროცკაია—სტომატოლოგი ავადმყოფ. ყოველდღე 2—3 საათ.

ექ. ცანდერი—სტომატოლ ავადმყოფ. ყოველდღე 4—5 საათ.

ექ. ძიძიშვილი—კანის და ვენერიულ ავადმყოფობის. ყოველდღე 12—1 ს.

ექ. არხიპოვი—კანის და ვენერიულ ავადმყოფობის 4—5 საათ.

კბილის ექ. ალიხანოვი—ყოველდღე 10—12 საათ.

კბილის ექ. ნურალოვი—ყოველდღე 3—5 ს.

ოპერაციები მორიგებით, კონსულტაცია, მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ანალიზი, ჰიპნოზი, მოსამსახურეთა და ძიძების გასინჯვა, სათვალეების შერჩევა. ფასი დარიგებისათვის 1 მ. 50 კ. 100—92

საქართველოს ეროვ.-დემოკ. პარტიის ქ. თბილისის მეორე რაიონის

კანცელარია მოთავსებულია „საქართველოს" რედაქციაში. ახალ წევრთა ჩაწერა, საწევრო გადასახადის და ცნობების მიღება, შეიძლება ყოველ დღე დილის 10—2 საათამდის და საღამოს 6—8 საათამდის. 7—1

ღარიბ მოწაფეთა შემწე თბ. გუბერნიის ყოფილ თ.-აზნაურთა საზოგადოების წევრთა წლიური

მორიგი კრება

დანიშნულია 2 ივნისს, საღამოს 7 საათზე, ქართული გიმნაზიის შენობაში. განსახილველია: ა) საზოგადოების წლიური ანგარიში, ბ) მოხსენება გამგეკომიტეტისა, საზოგადოების ქონებისა და სასწავლებლების მთავრობისათვის გადაცემის შესახებ და გ) ზოგიერთი საოჯახო და სასწავლო საქმეები. 1—4

კვირას, 6 ივნისს (ახალი დროით)

დილის 11 საათზედ ქართულ კლუბის საზაფხულო შენობაში დანიშნულია გაგრძელება თბილისის ქართველ ვაჭართა და მრეწველთა კავშირის

დამფუძნებელი კრებისა

განსახილველი საგნები:

1. ხარჯთ-აღრიცხვა კავშირის 1918 წლისა. 2. ამორჩევა საბჭოს წევრებისა და მათ კანდიდატებისა, 3. ამორჩევა გამგეობის წევრებისა. 4. ამორჩევა სარევიზიო კომისიის წევრების და მათ კანდიდატებისა.

საორგანიზაციო კომიტეტი სთხოვს კავშირის ყველა წევრებს უთუოდ დაესწრონ ამ კრებას, რადგან როგორც პოლიტიკური ისე შინაური მდგომარეობა ჩვენი ქვეყნისა მოითხოვს ვაჭარ-მრეწველთა შეკავშირებას და მათ საზოგადო სარბიელზედ გამოსვლას.

3—1636—1 საორგანიზაციო კომისია

ქართული კლუბი

შაბათს, 1 ივნისს (19 მაისს) გაიმართება

დ. ე. არაყიშვილის

მეორე კონცერტი

სამს განყოფილებად:

1. ეროვნული სიმღერები. 2. რომანსები. 3. სიმფონიური განყოფილება

სოლისტებად გამოვლენ ივ. სარაჯიშვილი. ს. გაბაშვილი და ვ. ხორავა. სხვათა შორის შესრულებული იქნება პირველად ქართული რაფსოდია და რუსალკის და ნინოს დუეტი. ორკესტრს ხელმძღვანელობს თვითონ ავტორი.

დასაწყისი საღ. 8 ნახევარ ს. ადგილებს ფასი ჩვეულებრივია

2—952—2 ქართ. კლუბის ადმინისტრაცია

ექიმი

მ. ი. ზანდუკელი

ასისტენტი მოსკოვის სანატორიუმ-სამკურნალო ექ. ნ. მ. კიშკინის იღებს შინაგან და ნერვების ავადმყოფთ (პსიხოტერაპით) სამშაბათობით, ოთხშაბათობით, ხუთშაბათობით და პარასკეობით ნაშუადღევის 3 ს.—5 საათამდე. ოლღას ქუჩა № 22.

ექიმი

ლოხვინი

პარიზის და ბერლინის უნივერსიტეტის ყოფილი დიდი ხნის ასისტენტი იღებს თვალის ტკივილებით ავადმყოფებს

დილის 10—12 ს. საღ. 4—7 საათამდე. მიხეილის პროსპ. 76. (სიკინის კბილის სამკურნ.).

ტელეფონი 7—38.

მარტის 20 გაიხსნა ახალი

სამკურნალო

ყოველგვარ ავადმყოფთათვის

ექიმ ს. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანის

საავადმყოფოში ირიცხება კბილის საექიმო კაბინეტი ხელოვნურ კბილების ტექნიკურ ლაბორატორიით.

მიხეილის პროსპექტის და („კიროჩნის" ქუჩ. კუთხე № 22 შესავალი კიროჩნის ქუჩიდან). ტელეფონი 10—87.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე.

ვენერიულ ავადმყოფების მიღება—საღამოს 4-დან—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 საათამდე.

ღარიბები მიიღებიან კვირაობით, 10—12-მდე უფასოდ.

სამკურნალო კაბინეტი ექიმ

ალექსანდრე დავითის ძის

ქუქულიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფთა მიღება ქალებთა და ბავშვთათვის 4—5 დანარჩენები 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116 სასტუმრო „ნოეს" პირდაპირ ტელეფონი 14—28.

ექიმ-ქირურგი მეანი

მოსე ანთიმოსის ძე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს დილის 8—9-მდე საღამოს 5—7.

ტელ. № 17—21.

ექიმი

გ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და სამედიც. ინსტ-ის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა. გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად იღებს: დილით 10—12 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე, ყოველ დღე გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონცოვის ძეგლის ახლოს, სასტუმრო „ბომონდის" პირდაპირ. თ—1018—47

ექიმი

ნ. ი. მახვილაძე,

იღებს სპეციალურად ზიდერითა (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა (ხელოვნური პნევმოტორაქსი) ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 4—6 საათამდე.

მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11.

თ—1536—28

ექიმი

დიმიტრი (რამინ) იოსების ძე

ჟორდანია

სწამლობს შინაგან და ვენერიულ ავადმყოფობით, სიფილისი და მისი შედეგები, სისხლ ნაკლებობა, ქრონიკულ მალარია და ქრონიკული ტრიპერი საღამოს 5—7 საათ. კვირის გარდა.

გოლოვინის ქუჩა № 6, დილუნგ.

ტელეფონი 14—37

1ო—960—56

სტამბა „ცხოვრება" კალანდაძისა გაბაშვილის შესახვევი № 4.